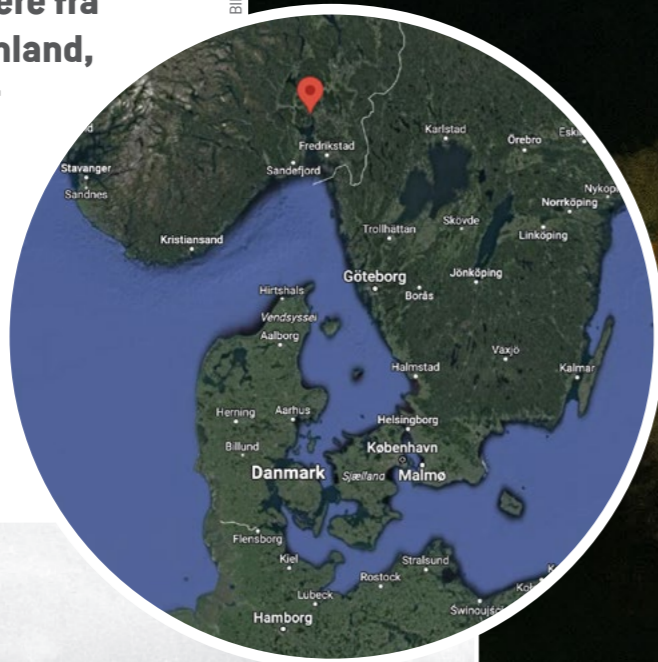

Tekst: Mattias Vendlegård
Fotos: Mattias Vendlegård
og Daniel Kressin

I bunden af Oslofjorden ligger vraget af den tyske krydser *Blücher* som blev sænket da tyskerne invaderede Norge under Anden Verdenskrig. En gruppe af GUE-dykkere fra Norge, Sverige og Finland, ledet af projektleder Gunnar Midtgaard, aflagde vraget et besøg for at dokumentere det. Mattias Vendlegård, der gjorde tjeneste på fotoholdet, beretter.

Historisk foto af den tyske krydser *Blücher*

Vi steg langsomt ned gennem det kolde mørke vand. For hver meter blev mørket tættere og tættere, og vandet koldere og koldere. Lyskegler fra hele holdet afsøgte mørket under os, vi søgte alle efter det samme – det, vi vidste, var dernede, det, der havde bragt os

alle sammen, og grunden til, at vi var her.

Pludselig, ud af ingenting, dukkede *Blücher* op. Blot et par meter foran os så vi hende som en afspejling af mørkt stål. *Blücher* forsøgte at skjule sin størrelse i mørket, men vi oplevede alle, hvor

bittesmå vi var i sammenligning med dette kolossale skib – vi var bare små besøgende på hendes sidste hvilested.

Når du lander på et vrag af *Blüchers* kaliber, er det en overvældende oplevelse. Denne krigsmaskine blev sænket i kamp,

og da den landede på bunden af Oslofjorden, blev *Blücher* frosset fast i tiden.

Historien føles aldrig så levende, som når man dykker ned i et vrag, der har kæmpet for selve dets overlevelse. Man kan se sporene af slaget: tomme granater,

Blücher

Tysk krydser fra 2. Verdenskrig i Oslofjord

MATTIAS VENDLEGÅRD

BILLEDER © 2023 TERRAMETRICS, KORTDATA © 2023 GOOGLE

Dykkerbåden fortojet, hvor vi steg ned på *Blücher* (herover); Torpedo på *Blücher*, klar til affyring (til højre); Historisk foto fra *Blüchers* forlis i 1940 i Oslofjorden (nederst til højre); Supportdykker samler stageflasker og scootere (til venstre).

seguides, restaureringsplaner eller souvenirbutikker på vrage. Vrag er et fastfrosset øjeblik i tiden, et øjeblik af panik og forfærdelse. Mens resten af verden gik videre, gik tiden på *Blücher* i stå. Her er det stadig den 9. april 1940. Men intet varer evigt, og langsomt er dette storslåede stykke historie ved at forsvinde.

Til sidst vil det barske miljø, som omgiver *Blücher*, besejre hende. *Blücher* var ikke skabt til at være her, på havets bund; endnu en gang kæmper hun en kamp som hun er dømt til tabe. En skønne dag vil der ikke være noget tilbage af *Blücher*. Det er også derfor, vi var her, og det var derfor, det, vores team gjorde på denne side, var vigtigt.

April 1940

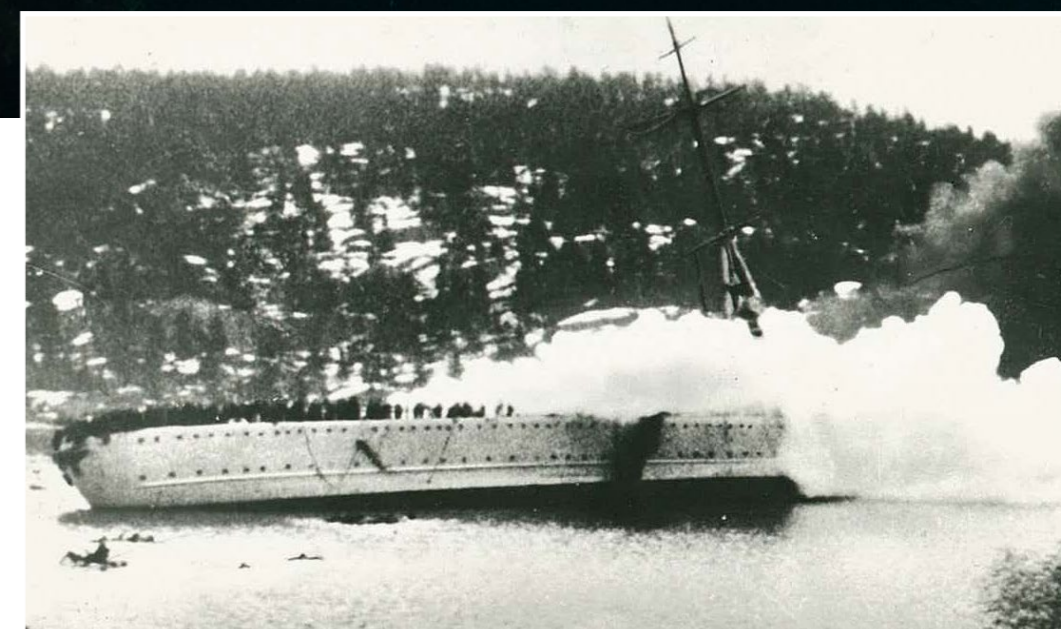
Vi skruer tiden tilbage til natten til den 8. april 1940. Anden Verdenskrig var startet kun syv måneder tidligere i Polen, og det var gået op for Norge, at det også kunne være mål for Hitlers styrker. Som en del af Operation Weserübung (kodenavn for Tysklands angreb på Danmark og Norge) blev Tysklands nyeste og mest moderne tunge krydser, *Blücher*, beordret til at gå ind i Oslofjorden sammen med "lommeflagskibet" eller Deutschland-klassedkrydseren *Lützow*, den lette krydser *Emden*, tre torpedo-både og otte minestrygere med i alt 2.000 tropper.

Planen var at invadere den norske hovedstad, Oslo, i et

overraskelsesangreb. Dette var *Blüchers* første mission, og kommandanten om bord, Oscar Kummetz, mente, at de stærkt afvæbnede norske styrker ikke ville have mod eller magt til at stå op mod hans moderne tunge krydser og de øvrige skibe i hans eskadre.

I Oslo-fjordens snævreste passage lå den norske fæstning Oscarsborg, men dens kommandant, Birger Eriksen, havde ikke mange midler til sin rådighed for at forsvare hovedstaden. Fæstningen havde kun tre 28 cm Krupp-kanoner, der stammede helt tilbage fra 1892, og nord for fæstningen havde han Kaholmen-

kanoner, der leder efter et mål, misformet metal og støvler af sømænd, der aldrig nåede tilbage i havn.

Dette er historie i sin mest virkelige og nøgne form. Der er ingen skilte eller plakater, rej-

torpedobatteriet, som kun var udstyret med et par 45 cm Whitehead-torpedoer fra 1906.

Fortet var tilmed underbemandet, og de få mænd, han havde til rådighed, var hverken trænede eller erfarne i kamp. De var en blanding af værnepligtige

rekrutter, kokke og læger, og ingen af dem havde nogensinde set eller hørt en Krupp-kanon i aktion før, og de havde bestemt aldrig affyret en. Kommandant Eriksens mangel på mandskab betød, at han ikke engang kunne bruge alle tre kanoner og

MATTIAS VENDLEGÅRD

Torpedobatteri på styrbord side, hvor teakdækket stadig er i god stand.

måtte nøjes med kun to.

"Indkommende krigsskib med slukket lys ved Filtvedt!" Denne melding nåede Eriksen tidligt om morgenen, og han vidste, at fjenden nu kun var seks sømil fra hans fæstning. Eriksen vidste, at fæstningen mere lignede et museum end et moderne fort, men pligtfølelsen og loyaliteten over for sit land fik ham til at beordre, at der skulle åbnes ild.

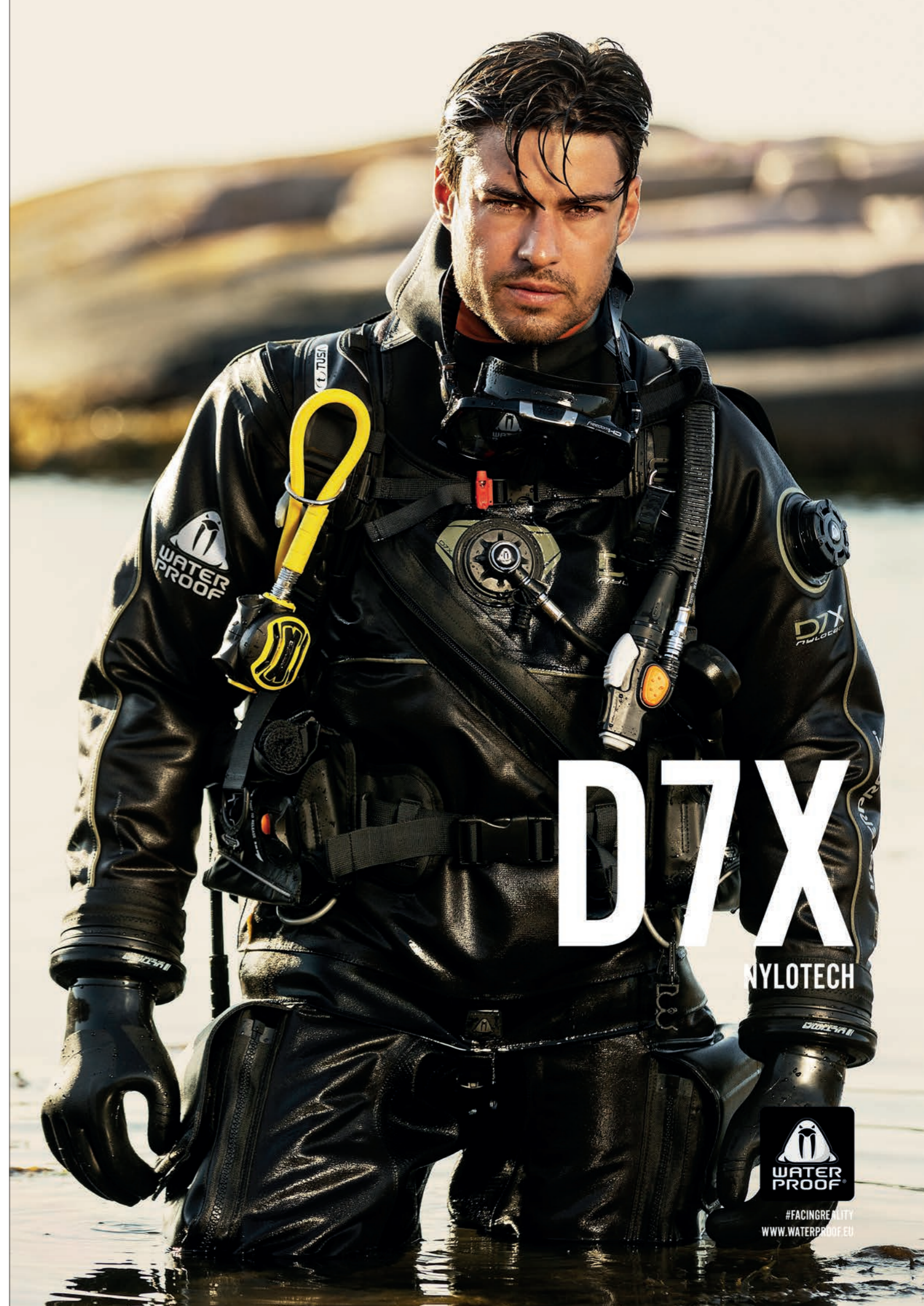
Eriksen havde selv taget opstilling ved hovedbatteriet "for at alle kunne se, hvem som havde kommandoen, og var ansvarlig". Fæstningens afstandsmålere var tilmed defekt, men Eriksen havde været batterikommandør i 1905 og bedømte afstanden efter hukommelsen. De skød, så snart de havde *Blücher* inden

for rækkevidde, som blev ramt af første runde. En af granaterne ramte et ammunitionsmagasin, hvilket forårsagede en massiv eksplosion, der satte ild til den tunge krydser. På trods af dette træf udbrod der en voldsom kamp mellem fæstningen og *Blücher* der fortsatte sin færd.

Men *Blücher* kendte ikke til torpedobatteriet ved Kaholmen, og så snart hun kom inden for dets rækkevidde, afgav det en salve. På trods af deres alder gjorde torpedoerne deres arbejde og forårsagede voldsom skade. På dette tidspunkt var *Blüchers* ror holdt op med at virke, og hun var begyndt at krænge. Omkring 1.000 m efter hun passerede Oscarsborg fæstning, kæntrede *Blücher* og forsvandt ned i fjorden for altid.

Ansigterne og skrigene fra sårede sømænd, der svømmede for deres liv i blandingen af koldt vand og brændende olie, var forfærdelige. Lommeslagskibet *Lützow* og den lette krydser *Emden* havde nu nordmændenes fulde opmærksomhed og blev nu bombarderet. Der blev givet ordre om fuld kraft agterud, og skibene bakkede væk fra beskydningen, i øvrigt i den tro, at *Blücher* havde ramt miner.

Sænkning af *Blücher* forsinkede det tyske angreb på Oslo. Takket være denne forsinkelse kunne kongen af Norge og medlemmer af den norske regering undslippe, og derfor overgav den norske regering sig aldrig til Nazityskland.

D7X

NYLOTECH

#FACINGREALITY
WWW.WATERPROOF.EU

MATTIAS VENDLEGÅRD

I dag

I dag hviler det massive vrage af *Blücher* på bunden af Oslofjorden på 90 meters dybde. Vraget ligger næsten helt på hovedet og hviler på bagbord og broen. Hendes mægtige 2x20 cm forreste kanoner er skjult i havbunden, og i dag er det kun de bagerste hjørner af kanonerne, der kan ses. De to 2x20 cm kanoner fra agterstavnen er faldet ned fra det omvendte dæk og ligger nu også på hovedet på havbunden.

Alle tolv af de 10,5 cm kanoner, samt alle antiluftskyts, er stadig på deres oprindelige plads på skibet. Det er let at få følelsen af, at der er kanoner og kanoner overalt, hvor man

ser hen, når man dykker ned i denne mægtige krigsmaskine.

Blücher-torpedobatterier er stadig på plads med nogle af de torpedoer, der aldrig fik chancen for at sprede deres ødelæggende kraft. Her kan man også se, at teaktræsdækket stadig er i god stand på trods af at have tilbragt mere end 70 år på fjordens bund.

Projektet

Målet med projektet har været at dokumentere *Blücher* og dens nuværende tilstand. Projektet er som nævnt tidligere kørt som et fælles projekt med GUE-dykkere fra Norge, Finland og Sverige. Dykningen blev udført med dybdeholderhold, der tog

videoptagelser og billeder af vraget. De dybe dyk blev udført med hold på tre til fire dykkere, inklusive to HMI lysdykkere, en undervandsfotograf/videograf og en dykkermodel.

Alle dybdeholderholdene blev støttet af et dedikeret hold af støttedykkere i vandet, der assisterede dybdeholderne med gas, næring og udstyr. Fjords Underwater Explorers (FUE) fra Norge var vært for projektet og styrede logistikken med både og gaspåfyldninger. Gaspåfyldningerne var en kritisk del af projektet, og alle dyk blev udført med 12/65 og åbent kredsløb. Dette gav dybdeholderholdene en bundtid på 25 minutter med en samlet runtime

Supportdykker, der indsamler stageflasker og scootere på et lavvandet dekompressionsstop (herover); Luftværnskyts på *Blücher*-vraget (til venstre)

på 2,5 timer. Hvert hold dybdeholder lavede tre dyk fordelt på tre dage.

Selvom alle dyk blev foretaget om sommeren, kom vandtemperaturerne i bunden aldrig over 5°C eller 15°C på de lavere dekompressionsstop. At dykke til disse dybder, så længe, i så koldt vand, krævede meget af dykkerne, deres udstyr og rutiner. Alle dykkere, der var involveret i dette projekt, havde erfaring med både koldt vandsdykning og dybdeholder, hvilket også var et krav for at dykningen kunne udføres på sikker vis og samtidig opnå de resultater, som projektet sigtede efter.

Der er intet dagslys tilbage på 90 meters dybde i Oslofjorden,

FAKTA PROJEKTETS DYKKERE:

PROJEKTLEDER
Gunnar Midtgaard

DYKKERLEDER
Ronald Larsen

VIDEOHOLD
Gunnar Midtgaard, Norge
Fredrik Taule, Norge
Martin B. Karlsson, Norge
Bjørn Opperud, Norge
Martin Nålsund, Norge
Hallvard Opheim, Norge
Jørgen Birkhaug, Norge
Anders Bertelsen, Norge

SUPPORTDYKKERE
Dan Morten Tryli, Norge
Daniel Kressin, Sverige
Erling Hoydal, Norge
Kacper Rybakiewicz, Norge
Aleksander Thomassen, Norge
Edward Smith, Norge
Garm Sätre, Norge

FOTOHOLD
Mattias Vendlegård, Sverige
Bjørn Stubne, Norge
Daniel Kressin, Sverige
Erik Hultén, Finland
Fredrik Gestranus, Finland
Mattias Sjöström, Finland

så *Blücher* henligger i fuldstændig mørke. Selv med to kraftige lamper pr. hold var sigtbarheden aldrig mere end 5 til 10 m, hvilket krævede stor koncentration og navigationsevne fra alle der dykkede på vraget.

Det er vigtigt at huske på, at *Blücher* repræsenterer et vigtigt stykke historie, såvel som det

er et gravsted for flere hundrede søfolk. Enhver, der dykker dette vrage, bør holde dette i mente og altid dykke med respekt.

En særlig tak går til Fjords Underwater Explorers (FUE), som stod for al logistikken.